

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvyaē sundarakāṇḍē

॥ caturdaśaḥ sargaḥ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ *caturdaśaḥ sargaḥ* ॥
aśōkavanikāyāṃ praviśya tasyāḥ śōbhāyā
darśanamēkasminnaśōkē pracchannībhūtēna hanumatā tata
ēva tasyā anusandhānam

sa muhūrtamiva dhyātvā
manasā cādhigamya tām |
avaplutō mahātējāḥ
prākāraṃ tasya vēśmanaḥ ॥ 5.14.1 ॥

sa tu saṃhr̥ṣṭasarvāṅgaḥ
prākārasthō mahākapiḥ |
puṣpitāgrān vasantādau
dadarśa vividhān drumān ॥ 5.14.2 ॥

sālānaśōkān bhavyāṃśca
campakāṃśca supuṣpitān |
uddālakān nāgavṛkṣāṃ -
ścūtān kapimukhānapi ॥ 5.14.3 ॥

tathā”mravaṇasampannān
latāśatasamanvitān |
jyāmukta iva nārācaḥ
pupluvē vṛkṣavāṭikām ॥ 5.14.4 ॥

sa praviśya vicitrāṃ tām
 vihagairabhināditām |
 rājataiḥ kāñcanaiścaiva
 pādapaiḥ sarvatō vṛtām || 5.14.5 ||

vihagairmṛgasaṅghaiśca
 vicitrāṃ citrakānanām |
 uditādityasaṅkāsām
 dadarśa hanumān balī || 5.14.6 ||

vṛtām nānāvidhairvrkṣaiḥ
 puṣpōpagaphalōpagaiḥ |
 kōkilairbhṛṅgarājaiśca
 mattairnityaniṣēvitām || 5.14.7 ||

prahr̥ṣṭamanujām kālē
 mṛgapakṣimadākulām |
 mattabarhiṇasaṅghuṣṭām
 nānādvijagaṇāyutām || 5.14.8 ||

mārgamāṇō varārōhām
 rājaputrīmaninditām |
 sukhaprasuptān vihagān
 bōdhayāmāsa vānaraḥ || 5.14.9 ||

utpatadbhirdvijagaṇaiḥ
 pakṣairvātaiḥ samāhatāḥ |
 anēkavarṇā vividhā
 mumucuḥ puṣpavr̥ṣṭayaḥ || 5.14.10 ||

puṣpāvakīrṇaḥ śuśubhē
 hanūmān mārutātmajaḥ |
 aśōkavanikāmadhyē
 yathā puṣpamayō giriḥ || 5.14.11 ||

diśaḥ sarvābhidhāvantaṃ
 vṛkṣakhaṇḍagataṃ kapim |
 dṛṣṭvā sarvāṇi bhūtāni
 vasanta iti mēnirē || 5.14.12 ||

vṛkṣēbhyaḥ patitaiḥ puṣpai -
 ravakīrṇāḥ pṛthagvidhaiḥ |
 rarāja vasudhā tatra
 pramadēva vibhūṣitā || 5.14.13 ||

tarasvinā tē tarava -
 starasā bahu kampitāḥ |
 kusumāni vicitrāṇi
 sasrjuḥ kapinā tadā || 5.14.14 ||

nirdhūtapatraśikharāḥ
 śīrṇapuṣpaphaladrumāḥ |
 nikṣiptavastrābharaṇā
 dhūrtā iva parājitāḥ || 5.14.15 ||

hanūmatā vēgavatā
 kampitāstē nagōttamāḥ |
 puṣpapatrāphalānyāśu
 mumucuḥ phalaśāliṇaḥ || 5.14.16 ||

vihaṅgasaṅghairhīnāstē
 skandhamātrāśrayā drumāḥ |
 babhūvuragamāḥ sarvē
 mārutēna vinirdhutāḥ || 5.14.17 ||

vidhūtakēśī yuvati -
 ryathā mṛditavarṇakā |
 nipītaśubhadantōṣṭhī
 nakhairdantaiśca vikṣatā || 5.14.18 ||

tathā lāṅgūlahastaistu
 caraṇābhyāṃ ca marditā |
 tathaivāśōkavanikā
 prabhagnavanapādapā || 5.14.19 ||

mahālatānāṃ dāmāni
 vyadhamat tarasā kapiḥ |
 yathā prāvṛṣi vēgēna
 mēghajālāni mārutaḥ || 5.14.20 ||

sa tatra maṇibhūmīśca
 rājatīśca manōramāḥ |
 tathā kāñcanabhūmīśca
 vicaran dadṛśē kapiḥ || 5.14.21 ||

vāpīśca vividhākārāḥ
 pūrṇāḥ paramavāriṇā |
 mahārhairmaṇisōpānai -
 rupapannāstatastataḥ || 5.14.22 ||

muktāpravālasikatāḥ
 sphāṭikāntarakuṭṭimāḥ |
 kāñcanaistarubhiścitrai -
 stīrajairupaśōbhitāḥ || 5.14.23 ||

buddhapadmōtpalavanā -
 ścakravākōpaśōbhitāḥ |
 natyūharutasanḡhuṣṭā
 haṃsasārasanāditāḥ || 5.14.24 ||

dīrghābhirdrumayuktābhiḥ
 saridbhiśca samantataḥ |
 amṛtōpamatōyābhiḥ
 śivābhirupasamṣkṛtāḥ || 5.14.25 ||

latāśatairavatataḥ
 santānakusumāvṛtāḥ |
 nānāgulmāvṛtavanāḥ
 karavīrakṛtāntarāḥ || 5.14.26 ||

tatō'mbudharasaṅkāśaṃ
 pravṛddhaśikharaṃ girim |
 vicitrakūṭaṃ kūṭaiśca
 sarvataḥ parivāritam || 5.14.27 ||

śilāgrhairavatataṃ
 nānāvṛkṣasamāvṛtam |
 dadarśa kapiśārdulō
 ramyaṃ jagati parvatam || 5.14.28 ||

*dadarśa ca nagāt tasmā -
 nnadīṃ nipatitāṃ kapiḥ |
 aṅkādiva samutpatya
 priyasya patitāṃ priyām || 5.14.29 ||*

*jalē nipatitāgraiśca
 pādapairupaśōbhitām |
 vāryamāṇāmiva kruddhām
 pramadām priyabandhubhiḥ || 5.14.30 ||*

*punarāvṛttatōyām ca
 dadarśa sa mahākapiḥ |
 prasannāmiva kāntasya
 kāntām punarupasthitām || 5.14.31 ||*

*tasyādūrāt sa padminyō
 nānādvijagaṇāyutāḥ |
 dadarśa kapiśārdulō
 hanūmān mārutātmajaḥ || 5.14.32 ||*

*kṛtrimām dīrghikām cāpi
 pūrṇām śītēna vāriṇā |
 maṇipravarasōpānām
 muktāsikataśōbhitām || 5.14.33 ||*

*vividhairmṛgasaṅghaiśca
 vicitrām citrakānanām |
 prāsādaiḥ sumahadbhiśca
 nirmitairviśvakarmaṇā || 5.14.34 ||*

kānanaiḥ kṛtrimaiścāpi
 sarvataḥ samalaṅkṛtām |
 yē kēcit pādapāstatra
 puṣpōpagaphalōpagāḥ || 5.14.35 ||

sacchatrāḥ savitardīkāḥ
 sarvē sauvarṇavēdikāḥ |
 latāpratānairbahubhiḥ
 parṇaiśca bahubhivṛtām || 5.14.36 ||

kāñcanīm śiṃśapāmēkāṃ
 dadarśa sa mahākapiḥ |
 vṛtām hēmamayībhistu
 vēdikābhiḥ samantataḥ || 5.14.37 ||

sō'paśyad bhūmibhāgāṃśca
 nagaprasravaṇāni ca |
 suvarṇavṛkṣānaparān
 dadarśa śikhisannibhān || 5.14.38 ||

tēṣāṃ drumāṇāṃ prabhayā
 mērōriva mahākapiḥ |
 amanyata tadā vīraḥ
 kāñcanō'smīti sarvataḥ || 5.14.39 ||

tān kāñcanān vṛkṣagaṇān
 mārutēna prakampitān |
 kiṅkiṅśatanirghōṣān
 dṛṣṭvā vismayamāgamat || 5.14.40 ||

supuṣṭitāgrān rucirāṃ -
 staruṇāṅkurapallavān |
 tāmāruhya mahāvēgaḥ
 śiṃśapāṃ parṇasaṃvṛtām || 5.14.41 ||

itō drakṣyāmi vaidēhīṃ
 rāmadarśanalālasām |
 itaścētaśca duḥkhārtām
 sampatantīṃ yadṛcchayā || 5.14.42 ||

aśōkavanikā cēyaṃ
 dṛḍhaṃ ramyā durātmanaḥ |
 candanaīścampaḥkaiścāpi
 bakulaiśca vibhūṣitā || 5.14.43 ||

iyam ca nalinī ramyā
 dvijasaṅghaniṣēvitā |
 imāṃ sā rājamahiṣī
 nūnamēṣyati jānakī || 5.14.44 ||

sā rāmā rājamahiṣī
 rāghavasya priyā satī |
 vanasañcārakuśalā
 dhruvamēṣyati jānakī || 5.14.45 ||

athavā mṛgaśāvākṣī
 vanasyāsyā vicakṣaṇā |
 vanamēṣyati sādyēha
 rāmacintāsukarśitā || 5.14.46 ||

rāmasōkābhisantaptā
 sā dēvī vāmalōcanā |
 vanavāsaratā nitya -
 mēṣyatē vanacāriṇī || 5.14.47 ||

vanēcarāṇāṃ satataṃ
 nūnaṃ sprhayatē purā |
 rāmasya dayitā cāryā
 janakasya sutā satī || 5.14.48 ||

sandhyākālamanāḥ śyāmā
 dhruvamēṣyati jānakī |
 nadīm cēmāṃ śubhajalāṃ
 sandhyārthē varavarṇinī || 5.14.49 ||

tasyāścāpyanurūpēya -
 maśōkavanikā śubhā |
 śubhāyāḥ pārvivēndrasya
 patnī rāmasya sammatā || 5.14.50 ||

yadi jīvati sā dēvī tārādhipanibhānanā |
 āgamiṣyati sāvaśyamimāṃ śītajalāṃ nadīm || 5.14.51 ||

ēvaṃ tu matvā hanumān mahātmā
 pratīkṣamāṇō manujēndrapatnīm |
 avēkṣamāṇaśca dadarśa sarvaṃ
 supuṣpitē parṇaghanē nilīnaḥ || 5.14.52 ||

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvye
 sundarakāṇḍē caturdaśaḥ sargaḥ ||